

MINISTER FINANSÓW
AE 1/0602/28/FIE/11/BMI9-12080

Warszawa, 28 września 2011 r.

**Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Marszałku,

W nawiązaniu do pisma z dnia 9 sierpnia 2011 r. znak: BPS/DSK-043-3963/11, przy którym przesłane zostało oświadczenie złożone przez senatora Henryka Stokłosę na 82. posiedzeniu Senatu w dniu 5 sierpnia 2011 r. w sprawie dostępu niepełnoletnich do wyrobów tytoniowych uprzejmie wyjaśniam, co następuje.

Ograniczaniu konsumpcji wyrobów tytoniowych, a przede wszystkim ochronie przed skutkami palenia osób nieletnich, służy właściwa polityka cenowa. Jest ona oparta na podstawowym założeniu, że odpowiednio wysokie ceny na wyroby tytoniowe czynią je mniej atrakcyjnymi i tym samym mniej dostępnymi dla osób o niskich dochodach i nieletnich.

Ceny wyrobów tytoniowych nie są ustalane administracyjnie lecz przez podatników akcyzy od tych wyrobów, zatem nakładany corocznie wyższy podatek akcyzowy mający charakter cenotwórczy i będący jedynym instrumentem w gestii resortu finansów, wymusza na tych podmiotach dokonywanie podwyżek cen, tym samym ma istotny wpływ na popyt rynkowy i konsumpcję wyrobów tytoniowych. Dlatego w cenie popularnych (tanich) papierosów, cieszących się największą sprzedażą, aż 85% udział stanowi kwota pobieranych podatków (akcyzowego i VAT-u).

Polityka podatkowa w zakresie akcyzy od wyrobów tytoniowych uwzględnia szereg uwarunkowań. Do najważniejszych z nich należy zaliczyć aspekt zdrowotny, zobowiązania Polski wobec UE i względy budżetowe.

Polityka podatkowa, stosowana przez resort finansów, jest zgodna ze wskazaniami zawartymi w art. 6 *Ramowej Konwencji WHO o Ograniczeniu Użycia Tytoniu* i w art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. *o ochronie zdrowia przed następstwami użycia tytoniu i wyrobów tytoniowych* (Dz.U. z 1996 r. Nr 10, poz. 55 z późn. zm.) obligującymi do wdrażania odpowiedniej polityki podatkowej ukierunkowanej na ograniczenie dostępności wyrobów tytoniowych, a tym samym ich konsumpcji jako sposobu realizacji celów zdrowotnych.

Ponadto zgodnie z art. 6 ust. 1 ww. ustawy wprowadzono zakaz sprzedaży wyrobów tytoniowych osobom do lat 18. Zatem stosowane instrumenty podatkowe i wspomagające je instrumenty pozapodatkowe przynoszą pozytywne efekty skutkujące spadkiem konsumpcji wyrobów tytoniowych i ich dostępu osobom niepełnoletnim.

Odnosząc się do postulatu podwyższenia akcyzy na tytoń do palenia, tzw. tytoń do skrętów papierosowych, do poziomu akcyzy na papierosy produkowane fabrycznie, a tym samym wzmocnienia bariery cenowej mającej wpływ na ograniczenie konsumpcji tego wyrobu przez osoby o niskich dochodach i utrudniającej jego dostęp dla niepełnoletnich uprzejmie wyjaśniam, co następuje.

Papierosy gotowe jak i tytoń do ręcznego sporządzania papierosów są wyrobami, które konkurują ze sobą na rynku, jako wyroby przeznaczone do palenia i są równie szkodliwe dla zdrowia. Zatem z punktu widzenia celu zdrowotnego, co podnosi resort zdrowia prowadząc politykę prozdrowotną, nie istnieją racjonalne przesłanki utrzymywania różnic w opodatkowaniu akcyzą tych wyrobów.

Aktualnie tytoń do palenia jest opodatkowany niższą stawką kwotową podatku akcyzowego niż papierosy, gdyż tytoń ten jest tylko półproduktem, a nie wyrobem gotowym i ze względu na swoją specyfikę ma mniejszą zdolność generowania podatków niż papierosy.

Obowiązująca aktualnie dyrektywa Rady 2010/12/UE z dnia 16 lutego 2010 r. zmieniająca dyrektywy 92/79/EWG, 92/80/EWG i 95/59/WE w zakresie struktury oraz stawek podatku akcyzowego stosowanego do wyrobów tytoniowych oraz dyrektywę 2008/118/WE wprowadziła zwiększenie minimalnego wspólnotowego obciążenia podatkiem akcyzowym wyrobów tytoniowych zachowując jednakże różnice w opodatkowaniu między papierosami i tytoniem do ręcznego sporządzania papierosów, tak aby docelowo akcyza na tytoń do ręcznego sporządzania papierosów stanowiła 2/3 akcyzy papierosowej.

Zdaniem resortu finansów stawki akcyzy na tytoń do palenia oprócz uwzględniania celów zdrowotnych winny kształtować się w odpowiedniej relacji do akcyzy na papierosy, aby zachować stabilizację i równowagę na rynku wyrobów tytoniowych. A zatem resort finansów stoi na stanowisku, iż powinny zachowane być odpowiednie różnice w opodatkowaniu między tymi wyrobami.

Różnica w opodatkowaniu między tytoniem do palenia, a papierosami, pozwala na funkcjonowanie na rynku wyrobów tytoniowych o różnej ofercie cenowej, co w konsekwencji może ograniczyć zachętę do sięgania, przez konsumentów zwłaszcza tych o niskich dochodach, po wyroby tytoniowe pochodzące z przemytu i nielegalnej produkcji, które w dużej mierze są niewiadomego pochodzenia i wątpliwej jakości (najgorsze pod względem gatunkowym, mogące zawierać środki toksyczne i uzależniające).

Zrównanie zaś akcyzy na tytoń do palenia do poziomu akcyzy papierosowej i wzmocnienie tym samym bariery cenowej z pewnością może powodować spadek konsumpcji tego wyrobu przez palaczy o niskich dochodach i zwrócenie się w kierunku wyrobów tytoniowych pochodzących z nielegalnych źródeł. Każda bowiem wysoka podwyżka akcyzy, wpływająca na wzrost cen detalicznych, wzmacnia zachętę dla przemytu i nielegalnej produkcji, gdyż pochodzące z nielegalnych źródeł wyroby tytoniowe nie są obciążone żadnymi należnościami celnymi i podatkowymi zatem charakteryzują się dużą elastycznością cenową i zawsze będą konkurować z legalnymi wyrobami tytoniowymi.

Zrównanie akcyzy na znajdujący się w legalnym obrocie tytoń do palenia i papierosy z dużym prawdopodobieństwem nie miałyby wpływu na dostęp niepełnoletnich do tych wyrobów tytoniowych, bowiem funkcjonujący zakaz sprzedaży osobom do lat 18 dotyczy

wszystkich wyrobów tytoniowych bez względu na ich cenę. Wydaje się również, iż zrównanie akcyzy nie pomoże w lepszej egzekucji zakazu sprzedaży wyrobów tytoniowych nieletnim, co zostało zasugerowane przez twórców *Programu STOP18!*, działającego na rzecz poprawy przestrzegania sprzedaży wyrobów tytoniowych osobom niepełnoletnim.

Problemem jest natomiast niewątpliwie ułatwiony dostęp niepełnoletnich do wyrobów tytoniowych pochodzących z nielegalnych źródeł, tj. z przemytu i nielegalnej produkcji.

Ogólnie wiadomo, że ten nielegalny proceder jest problemem globalnym, z którym borykają się rządy wielu państw. Na nielegalnym obrocie tymi wyrobami traci budżet państwa, legalni sprzedawcy, jaki i system opieki zdrowotnej - czyli wszyscy obywatele. Zatem przemyt i nielegalna produkcja traktowane są z dużą uwagą, a ich zwalczanie wymaga intensyfikacji działań kontrolnych i prewencyjnych (m.in. ze strony służb podległych Ministrowi Finansów) oraz nakładów finansowych.

Do podstawowych zadań Służby Celnej, traktowanych priorytetowo, należy niedopuszczenie do wzrostu podaży na rynku krajowym wyrobów tytoniowych pochodzących z nielegalnych źródeł. Dla zapewnienia realizacji tych zadań opracowana została *Strategia Służby Celnej w zakresie zwalczania przemytu i nielegalnego obrotu wyrobów tytoniowych*.

Koncentruje się ona na określeniu i ukierunkowaniu działań Służby Celnej, które stwórzają sytuację, by przemyt wyrobów tytoniowych był nieopłacalny ze względu na wysokie ryzyko ujawnienia i wynikające z tego konsekwencje prawne i finansowe.

Wieloletnie obserwacje Służby Celnej, a także analiza dostępnych informacji dotyczących doświadczeń innych służb odpowiedzialnych za ochronę porządku prawnego, wskazują, że istotnym ogniwem w dystrybucji wyrobów tytoniowych pochodzących z nielegalnych źródeł są lokalne bazy i targowiska. Dotyczy to zarówno małych ośrodków, jak i dużych aglomeracji miejskich.

Celem ograniczenia przedmiotowej dystrybucji miejsca, gdzie tradycyjnie dokonywano obrotu wyrobami tytoniowymi pochodzącymi z nielegalnych źródeł, od lat poddawane były przez organy celne regularnym kontrolom. Kontrole te przeprowadzane są samodzielnie albo wspólnie z innymi służbami: Policją, Strażą Graniczną, Strażą Miejską lub organami skarbowymi.

O zaangażowaniu sił i środków Służby Celnej w kontrolowanie bazarów i targowisk świadczy zestawienie liczby przeprowadzonych w latach 2009 i 2010 działań kontrolnych:

Wyszczególnienie	2009	2010
Zrealizowanych samodzielnie	2309	3080
Zrealizowanych wspólnie z innymi służbami	508	400
Łącznie	2817	3480

Prowadzone monitorowanie sprzedaży bazarowej i dokonywane kontrole mają przede wszystkim znaczenie prewencyjne, utrudniają obrót wyrobami pochodzącymi z nielegalnych źródeł i eliminują część jego uczestników. W 2011 roku kierownictwo Służby Celnej zaplanowało intensyfikację działań kontrolnych w obszarach selektywnie wybranych na podstawie analizy ryzyka. Jednym z nich jest właśnie kontrola handlu na bazarach i targowiskach miejskich, ukierunkowana na maksymalne ograniczenie obrotu wyrobami tytoniowymi pochodzącymi z nielegalnych źródeł.

We współpracy z koncernami tytoniowymi prowadzone są szkolenia dla funkcjonariuszy celnych w zakresie rozpoznawania maszyn i urządzeń do produkcji wyrobów tytoniowych. Szkolenia te ułatwiają wykrywanie nielegalnego obrotu tymi urządzeniami, a w konsekwencji prowadzą do ograniczenia nielegalnej produkcji wyrobów tytoniowych.

Ministerstwo Finansów uczestniczy również w pracach uzgodnieniowych nad *Protokołem do Ramowej Konwencji WHO o Ograniczeniu Użycia Tytoniu*, które mają na celu stworzenie możliwości prawnych dla ograniczenia nielegalnego obrotu wyrobami tytoniowymi

2 powołani

Z upoważnienia Ministra Finansów
WODSEKRETARZ STANU
Dominik Radziwiłł
Dominik Radziwiłł